

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Vojtěcha Šimíčka a soudců JUDr. Miluše Doškové a Mgr. Radovana Havelce v právní věci žalobkyně: **MUDr. S. S.**, proti žalovanému: **Finanční ředitelství v Ostravě**, se sídlem Na Jízdárně 3, Ostrava, o kasačních stížnostech žalobkyně a žalovaného proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 3. 9. 2008, č. j. 22 Ca 105/2008 - 44,

t a k t o :

Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 3. 9. 2008, č. j. 22 Ca 105/2008 - 44, **se zrušuje** a věc **se mu vrací** k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Předmět řízení

- 1) Žalobkyně i žalovaný včas podanými kasačními stížnostmi brojí proti shora označenému usnesení Krajského soudu v Ostravě, kterým soud odmítl žaloby žalobkyně podané proti rozhodnutím žalovaného ze dne 19. 2. 2008, č. j. 1645/08-1102-804526 a č. j. 1646/08-1102-804526, vydaným ve věci daně z příjmů.
- 2) Důvodem odmítnutí žalob krajským soudem byla jejich předčasnost, jelikož napadená rozhodnutí žalovaného nebyla zástupci žalobkyně doručena, takže nenabyla právní moci.

II. Obsah kasačních stížností

II.a)

3) Žalovaný v kasační stížnosti uplatňuje důvod obsažený v ustanovení § 103 odst. 1 písm. e) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), tj. namítá nezákonnost rozhodnutí o odmítnutí návrhu.

4) V daném případě jde o výklad ustanovení § 17 odst. 7 zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků (dále též „daňový řád“). Jelikož udělená plná moc byla posouzena jako omezená, byla obě rozhodnutí doručována žalobkyni i jejímu zástupci – daňovému poradci ing. R. L. Žalobkyni byla rozhodnutí doručena dne 21. 2. 2008; daňovému poradci fikcí dne 6. 3. 2008. Žalovaný tvrdí, že pokud soud dospěl k závěru, že jeho rozhodnutí nebyla řádně doručena a neztotožnil se s námitkou nepřípustného rozšíření žalobních bodů, měl se žalobou zabývat věcně a napadená rozhodnutí zrušit z důvodu prekluze. Žalovaný tvrdí, že zástupce žalobkyně neunesl svoje břemeno tvrzení ke zpochybnění doručení napadených rozhodnutí. Pokud totiž tvrdil, že se z důvodu ústavní léčby a pracovní neschopnosti nezdržoval v kanceláři od 6. 1. do 9. 3. 2008, odporuje toto tvrzení důkazům, které obstaral žalovaný. Bylo totiž prokázáno, že se ing. L. průběžně dostavoval do své kanceláře a přebíral písemnosti, což žalovaný konkrétně dokládá. Nepřevzetí napadených rozhodnutí bylo vedeno obstrukčními důvody s cílem dosáhnout uplynutí prekluzivní lhůty.

5) Proto žalovaný navrhuje napadené usnesení krajského soudu zrušit.

II.b)

6) Žalobkyně v kasační stížnosti poukazuje na rozsudek rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu sp. zn. 2 As 27/2004, podle něhož platí, že zjistí-li soud, že napadené správní rozhodnutí nebylo zástupci žalobce doručeno, uloží usnesením žalovanému doplnit spis o doklad o doručení rozhodnutí. Právě to učinil v daném případě krajský soud, nicméně žalovaný to odmítl provést. V důsledku této nečinnosti žalovaného krajský soud věcně nepřezkoumal napadená rozhodnutí a došlo tak k odmítnutí spravedlnosti ve smyslu čl. 36 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Žalobkyně se domnívá, že řešení, jak mohl krajský soud dospět k meritornímu přezkumu, bylo několik: donutit žalovaného k doručení jeho rozhodnutí uložením pokuty anebo vycházet z okamžiku podpisu plné moci k podání žalob (14. 4. 2008), kdy se zástupce o předmětných rozhodnutích dozvěděl (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 7 Afs 16/2006).

7) Protože však žádnou z těchto možností nezvolil, navrhuje žalobkyně napadené usnesení krajského soudu zrušit.

III. Vyjádření účastníků řízení

III.a)

8) Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti žalobkyně uvádí, že je vázán pouze právním názorem obsaženým ve zrušovacím rozhodnutí soudu, nikoliv uložením povinnosti doručit rozhodnutí v průběhu jednání. Krajský soud nevydal žádné usnesení; pouze přerušil jednání s tím, aby žalovaný vydal stejnopis rozhodnutí s datem vydání totožným se dnem soudního jednání a krátkou cestou jej doručil zástupci žalobkyně. Žalovaný tomuto požadavku vyhověl pouze částečně: doplnil spis o originál zalepené poštovní obálky adresované zástupci žalobkyně s tím, že její obsah má soud předat

zástupci žalobkyně, ale originál prázdné obálky má založit do soudního spisu jako důkaz, že bylo doručeno náhradním způsobem (fikcí) dle ustanovení § 17 odst. 5 daňového řádu. Vydat rozhodnutí s novým datem považuje žalovaný za protizákonné.

III.b)

9) Žalobkyně ve vyjádření ke kasační stížnosti žalovaného uvedla, že teprve ze stanoviska žalovaného seznala, že předmětná rozhodnutí měla být doručena podle ustanovení § 17 odst. 5 daňového řádu. V souladu s judikaturou Ústavního soudu proto musel správní soud přihlídnout k okolnostem, které žalobkyně prokazatelně ve lhůtě pro podání správní žaloby nemohla znát. Navíc, pokud rozhodnutí žalovaného nebyla řádně doručena, lze žalobu doplňovat až do okamžiku doručení (viz rozsudky Nejvyššího správního soudu sp. zn. 9 Afs 56/2007 a 9 Afs 86/2007). Žalobkyně dále popírá, že se její zástupce ing. L. průběžně dostavoval do své kanceláře v době pracovní neschopnosti. Důkazní břemeno ohledně faktického doručení či doručení fikcí leží na správci daně. Žalobkyně podrobně popisuje, kdy se ing. L. dostavoval na lékařské kontroly, a také zmiňuje, že tvrzenou výuku na Soukromé odborné škole daňového poradenství, ke které se smluvně zavázal, nakonec nemohl provést a výuku namísto něj vedla JUDr. P. H. K dožádání České pošty žalobkyně uvádí, že k převzetí zásilek P. M. a paní B. došlo v sídle jejich firem, nacházejících se na stejné adrese jako kancelář ing. L.

10) K doplněnému vyjádření žalobkyně připojila posudek znalce MUDr. I. F., z něhož zejména plyne, že v případě ing. L. mu jeho pracovní neschopnost nebránila v pohybu po okolí, byť byl i krátkodobě hospitalizován v nemocnici.

11) Žalobkyně navrhuje kasační stížnost žalovaného zamítnout.

IV. Argumentace soudu

12) Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení Krajského soudu v Ostravě v rozsahu kasačních stížností a v rámci uplatněných důvodů (§ 109 odst. 2 a 3 s. ř. s.) a dospěl k závěru, že kasační stížnost žalobkyně je důvodná; argumentace obsažená v kasační stížnosti žalovaného sice důvodná není, nicméně ke zrušení napadeného usnesení postačují důvody obsažené v kasační stížnosti žalobkyně.

13) Předně je nutno uvést, že spornou právní otázkou je v projednávané věci doručení citovaných rozhodnutí žalovaného zástupci žalobkyně ing. L. Krajský soud odmítl obě podané žaloby pro předčasnost, neboť dospěl k závěru, že napadená správní rozhodnutí nebyla zástupci žalobkyně doručena. Právě tímto směrem proto upřel zdejší soud svoji pozornost – kasační stížnosti by mohly být shledány důvodnými pouze tehdy, jestliže by zjistil, že tento důvod odmítnutí žalob nebyl dán.

14) K tomu z obsahu správního spisu plyne, že žalobkyně plnou mocí ze dne 15. 10. 2007 zmocnila ing. R. L. ve smyslu ustanovení § 10 odst. 3 daňového řádu k zastupování (mimo jiné) v rozsahu daňového řízení ve věcech souvisejících s daní z příjmů fyzických osob za zdaňovací období 1999 a 2000, s výjimkou daňového řízení o mimořádných opravných prostředcích.

15) Mezi účastníky řízení není sporu o tom, že se jednalo o tzv. omezenou plnou moc, což má za praktický důsledek, že se písemnost vztahující se k takovým úkonům doručuje příjemci i jeho zástupci (§ 17 odst. 7 věta druhá daňového řádu). Tuto skutečnost, tj.

nutnost doručení rozhodnutí žalovaného též zástupci žalobkyně, nikterak nezpochybňuje ani zdejší soud.

16) Krajský soud v usnesení napadeném nyní projednávanými kasačními stížnostmi dospěl k právnímu názoru, že nebylo prokázáno zdržování se zástupce žalobkyně v místě doručování a nedošlo proto k náhradnímu doručení napadených rozhodnutí ve smyslu ustanovení § 17 odst. 5 daňového řádu. Výslovně krajský soud odkázal na usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu č. j. 2 As 27/2004 -78 a vyzval žalovaného k doručení napadených rozhodnutí, což však žalovaný odmítl.

17) Z uvedeného je zřejmé, že spornou se jeví aplikace ustanovení § 17 odst. 5 daňového řádu na daný případ. Podle tohoto ustanovení platí, že *„nebyl-li adresát písemnosti, která má být doručena do vlastních rukou, zastížen, ačkoliv se v místě doručení zdržuje, uloží doručovatel písemnost v místně příslušné provozovně držitele poštovní licence nebo u obecního úřadu a příjemce o tom vhodným způsobem vyrozumí. Nevyzvedne-li si příjemce písemnost do patnácti dnů od uložení, považuje se poslední den této lhůty za den doručení, i když se příjemce o uložení nedozvěděl.“*

18) V projednávané věci, kdy předmětná rozhodnutí žalovaného musela být doručena i zástupci žalobkyně ing. L., je proto rozhodné, zda k tomuto doručení, resp. k jeho fikci, skutečně došlo či nikoliv. Přitom podle ustálené judikatury zdejšího soudu platí (např. rozsudek sp. zn. 2 Afs 158/2005, in: www.nssoud.cz), že důkazní břemeno ohledně prokázání skutečnosti, že písemnost doručovaná daňovému subjektu mu také byla fakticky doručena, nebo že byla doručena nikoli fakticky, nýbrž náhradním způsobem (tzv. fikcí) za splnění striktních zákonných podmínek, nese správce daně.

19) Ze správního spisu k tomu zejména plyne, že zástupce žalobkyně ing. L. byl v pracovní neschopnosti v době od 6. 1. 2008 do 10. 3. 2008 (viz potvrzení vystavené dne 9. 3. 2008 TOP MORAVIA HEALTH, spol. s r. o.). Ze zprávy o hospitalizaci, vystavené Fakultní nemocnicí u sv. Anny v Brně, je dále zřejmé, že ve dnech od 6. 1. do 10. 1. 2008 byl v této nemocnici hospitalizován a dne 7. 1. 2008 zde prodělal operační výkon.

20) Pokus o doručení předmětných rozhodnutí ing. L. byl vykonán dne 20. 2. 2008 a protože adresát nebyl zastížen, byla zásilka uložena od 20. 2. 2008 do 6. 3. 2008 u pošty a poté byla vrácena žalovanému.

21) Z vyjádření Soukromé vyšší odborné školy daňového poradenství ze dne 18. 9. 2008 plyne, že ing. L. byl dlouhodobě nepřítomen z důvodu nemoci a v období 6. 1. - 9. 3. 2008 byl proto v této škole pouze jednou, dne 7. 3. 2008.

22) Podle vyjádření České pošty, s. p. přišlo na adresu ing. L. v období od 6. 1. 2008 do 10. 3. 2008 celkem 35 doporučených zásilek, které byly všechny z důvodu nezastižení adresáta oznámeny a uloženy na poště. Ve stejném období ing. L. převzal celkem 25 doporučených zásilek.

23) Na základě zjištěných skutečností má Nejvyšší správní soud za to, že žalovaný neunesl důkazní břemeno ohledně prokázání skutečnosti, že předmětná rozhodnutí byla doručena zástupci žalobkyně fikcí. Jak totiž plyne ze shora uvedeného, ing. L. byl v rozhodné době, kdy měla nastat fikce doručení předmětných rozhodnutí, v pracovní neschopnosti a v místě doručování (jeho kancelář) se nezdržoval. V řízení nebylo prokázáno, že - jak tvrdí žalovaný - se ing. L. v té době průběžně dostavoval do své kanceláře a předmětná rozhodnutí nepřevzal z obstrukčních důvodů. Argumentace

žalobkyně je v tomto směru přesvědčivá a podložená důkazy. Pokud totiž žalovaný uvádí, že v rozhodném období ing. L. vyzvedl celkem 25 zásilek a učil na Soukromé vyšší odborné škole daňového poradenství, nepodařilo se mu vyvrátit argumentaci žalobkyně, že se ing. L. nezdržoval v místě doručení právě v době od 20. 2. 2008 do 6. 3. 2008, tj. v době, kdy měla být předmětná rozhodnutí doručena. V tomto směru je třeba přisvědčit krajskému soudu, který konstatoval, že podle zprávy České pošty si zástupce žalobkyně vyzvedl ostatní uložené zásilky naposledy 15. 2. a potom až 11. 3. 2008, tj. nikoliv v rozhodné době. K doručení ostatních zásilek na adresu jeho kanceláře totiž došlo ve dnech 6. 1., 13. 1., 27. 1., 8. 2. a 15. 2. 2008 a nikoliv v době, kdy měla být napadená rozhodnutí doručena fikcí. Žalobkyně dále vysvětlila, že ing. L. skutečně nastoupil dne 6. 1. 2008 do nemocnice, nicméně jelikož k příjmu dochází až do 18. hod., mohl si ještě předtím na poště fyzicky vyzvednout některé zásilky. Ani v tomto směru proto její tvrzení o nemocniční hospitalizaci žalovaný nevyvrátil.

24) Pokud žalovaný argumentoval výukou ing. L. na Soukromé vyšší odborné škole daňového poradenství, plyne z provedeného dožádání spíše potvrzení verze žalobkyně. Ing. L. byl totiž na základě objednávky ze dne 10. 12. 2007 pověřen vedením cvičení předmětu Právo 4, nicméně z důvodu jeho dlouhodobé nemoci a tedy nepřítomnosti za něj učila jiná daňová expertka (JUDr. H.) a v období od 6. 1. do 9. 3. 2008 vyučoval pouze 7. 3. 2008 od 8.30 do 12.00 hod. Žalobkyně navíc dokládá, že právě v tento den byl ing. L. na zdravotní kontrole; navíc se jedná až o den následující po fikci doručení předmětných správních rozhodnutí.

25) Lze tak uzavřít, že zákonné podmínky pro doručení fikcí vymezené v ustanovení § 17 odst. 5 daňového řádu splněny nebyly, jelikož žalovanému se nepodařilo prokázat, že se ing. L. v době od 20. 2. 2008 do 6. 3. 2008 zdržoval v místě doručení. Proto Nejvyšší správní soud shledal argumentaci obsaženou v kasační stížnosti žalovaného a v jeho vyjádření ke kasační stížnosti žalobkyně jako nedůvodnou.

26) Nejvyšší správní soud dále uvádí, že z neexistence fikce doručení předmětných správních rozhodnutí ještě nutně neplyne, že k jejich doručení vůbec nedošlo. Jak totiž uvedl Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 6. 3. 2009, č. j. 1 Afs 148/2008 - 73 (www.nssoud.cz), „je-li adresát s obsahem písemnosti obeznámen, potom otázka, zda bylo doručení vykonáno předepsaným způsobem, nemá význam. Nedodržení formy tedy samo o sobě neznamená, že se doručení musí zopakovat, rozhodující je, zda se daná písemnost dostala do rukou adresáta.“

27) V nyní projednávaném případě má zdejší soud za nesporné, že ing. L. byl s obsahem těchto správních rozhodnutí obeznámen nejpozději dne 14. 4. 2008, kdy podepsal plné moci k zastupování v řízení o žalobách proti těmto rozhodnutím; tyto žaloby byly podány k poštovní přepravě dne 21. 4. 2008. To připouští i samotná žalobkyně (viz doplnění kasační stížnosti ze dne 24. 4. 2009), která navíc zcela správně poukazuje na právní názor obsažený v rozsudku rozšířeného senátu ze dne 17. 2. 2009, č. j. 2 As 25/2007 - 118 (č. 1838/2009 Sb. NSS), podle něhož „je-li účastník řízení, jehož práva, právem chráněné zájmy či povinnosti byly rozhodnutím dotčeny (§ 14 odst. 1 správního řádu z roku 1967), opomenut při oznámení rozhodnutí, nastane fikce oznámení rozhodnutí k okamžiku, k němuž je bezpečně a bez rozumných pochyb zjištěno, že opomenutý účastník seznal úplný obsah rozhodnutí co do jeho identifikačních znaků i věcného obsahu, zásadně tedy rovnocenně tomu, jako by mu bylo rozhodnutí řádně oznámeno.“

28) Jakkoliv je totiž z citované právní věty patrné, že se vztahuje k jiné procesní úpravě (správní řád z roku 1967), je třeba zopakovat, že podle ustálené judikatury zdejšího soudu (např. rozsudek sp. zn. 2 Afs 202/2004, in: www.nssoud.cz) platí, že při hodnocení institutu doručování v právním řádu je třeba mít i přes jeho značnou (a chce se dodat – z velké části uměle vyvolávanou) komplikovanost neustále na zřeteli, že se jedná pouze o komunikační prostředek, kdy doručení slouží k seznámení účastníků konkrétního řízení s určitými úkony, provedenými (v daném případě) vrchnostenským orgánem. Jestliže tedy na straně jedné je nutno trvat na tom, aby bylo řádně doručováno, neboť v opačném případě účastníci řízení mohou být výrazně dotčeni na svých právech (včetně přístupu k soudu), na straně druhé nelze přijmout formalistický přístup, jehož důsledkem je faktické znemožňování efektivní činnosti orgánů ochrany práva. Jednoduše řečeno, nedává logiku požadovat formální doručování i tam, kde je bez jakýchkoliv rozumných pochybností zcela jasné, že účastníci řízení znají přesný obsah správních rozhodnutí a mají je k dispozici.

29) V tomto kontextu nazíráno Nejvyšší správní soud přijímá argumentaci žalobkyně vedenou v tom směru, že k odmítnutí žalob z důvodu jejich předčasnosti došlo v rozporu se zákonem, jelikož nejpozději v době podpisu plných mocí musel být zástupce žalobkyně ing. L. s obsahem předmětných správních rozhodnutí natolik obeznámen, že materiálně došlo k jejich doručení ve shora popsaném smyslu. Krajský soud se proto dopustil nezákonnosti, když žaloby odmítl jako předčasné pro absenci jejich doručení zástupci žalobkyně.

30) Jestliže totiž krajský soud v nyní projednávané věci s poukazem na rozsudek rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 10. 2004, č. j. 2 As 27/2004 - 78 (www.nssoud.cz) žalovaného při jednání vyzval k doručení předmětných správních rozhodnutí zástupci žalobkyně, neměl tento krok logiku s ohledem na skutečnost, že již z obsahu podaných žalob je zcela nepochybné, že ing. L. musel být s předmětnými rozhodnutími dobře obeznámen, neboť s nimi velmi podrobně a se znalostí věci polemizoval.

V. Shrnutí

31) Z výše uvedených důvodů Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost žalobkyně je důvodná, a proto napadený rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1 s. ř. s.). V dalším řízení je krajský soud vázán shora uvedeným právním názorem Nejvyššího správního soudu ohledně posuzování včasnosti podaných žalob.

32) O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne Krajský soud v Ostravě v novém rozhodnutí (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 28. srpna 2009

JUDr. Vojtěch Šimíček

předseda senátu